# WYROK TRYBUNAŁU (druga izba)

z dnia 12 maja 2011 r.*

W sprawie C-391/09

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Vilniaus miesto 1 apylinkės teismas (Litwa) postanowieniem z dnia 8 września 2009 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 2 października 2009 r., w postępowaniu:

**Malgožata Runevič-Vardyn,**

**Łukasz Paweł Wardyn**

przeciwko

**Vilniaus miesto savivaldybės administracija,**

**Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija,**

**Valstybinė lietuvių kalbos komisija,**

* Język postępowania: litewski.

**Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Teisės departamento Civilinės metrikacijos skyrius,**

TRYBUNAŁ (druga izba),

w składzie: J.N. Cunha Rodrigues, prezes izby, A. Arabadjiev, A. Rosas, U. Lõhmus i A. Ó Caoimh (sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny: N. Jääskinen,
sekretarz: R. Şereş, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 15 września 2010 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu M. Runevič-Vardyn i Ł. Wardyna przez E. Juchnevičiusa i Ł. Wardyna, advokatai,

— w imieniu rządu litewskiego przez D. Kriaučiūnasa i V. Balčiūnaitė, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu czeskiego przez M. Smolka, działającego w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu rządu estońskiego przez L. Uiba i M. Linntam, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu łotewskiego przez K. Drēviņę i Z. Rasnačę, działające w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu polskiego przez M. Szpunara i M. Jarosza, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu portugalskiego przez L. Fernandesa i P. M. Pinta, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu słowackiego przez B. Ricziovą, działającą w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu Komisji Europejskiej przez D. Maidani, A. Steiblytė i J. Enegrena, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 16 grudnia 2010 r.,

wydaje następujący

**Wyrok**

1 Wniosek o wydanie orzeczenia prejudycjalnego dotyczy wykładni art. 18 TFUE i 21 TFUE oraz art. 2 ust. 2 lit. b) dyrektywy Rady 2000/43/WE z dnia 29 czerwca 2000 r. wprowadzającej w życie zasadę równego traktowania osób bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne (Dz.U. L 180, s. 22).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między obywatelką litewską Malgožatą Runevič-Vardyn i jej małżonkiem – obywatelem polskim Łukaszem Pawłem Wardynem a Vilniaus miesto savivaldybės administracija (urzędem miasta Wilna), Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija (ministerstwem sprawiedliwości Republiki Litewskiej), Valstybinė lietuvių kalbos komisija (państwową komisją języka litewskiego), Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Teisės departamento Civilinės metrikacijos skyrius (wydziałem rejestracji stanu cywilnego departamentu prawnego urzędu miasta Wilna, zwanym dalej „urzędem stanu cywilnego miasta Wilna") w przedmiocie odmowy zmiany przez ten urząd nazwisk i imion skarżących w postępowaniu przed sądem krajowym figurujących w wydanych im aktach stanu cywilnego.

## Ramy prawne

### *Uregulowania Unii*

3 Motywy 12 i 16 dyrektywy 2000/43 mają następujące brzmienie:

„(12) W celu zapewnienia rozwoju demokratycznych i tolerancyjnych społeczeństw, umożliwiających uczestnictwo wszystkich osób, bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne, szczególna akcja dotycząca dyskryminacji ze względu na pochodzenie rasowe lub etniczne musi wykraczać poza działalność zarobkową oraz niezarobkową i powinna objąć takie dziedziny jak edukacja, opieka

społeczna włącznie z bezpieczeństwem socjalnym i opieką zdrowotną, ułatwieniami społecznymi, dostępem do dóbr i usług oraz ich dostarczaniem.

[…]

(16) Istotna jest ochrona wszystkich osób fizycznych przed dyskryminacją ze względu na pochodzenie rasowe lub etniczne. […]".

4 Dyrektywa 2000/43 zgodnie z jej art. 1 „ma na celu wyznaczenie ram walki z dyskryminacją ze względu na pochodzenie rasowe lub etniczne oraz wprowadzenie w życie w państwach członkowskich zasady równego traktowania".

5 Artykuł 2 ust. 1 i art. 2 ust. 2 lit. b) owej dyrektywy stanowią:

„1. Do celów niniejszej dyrektywy zasada równego traktowania oznacza brak jakichkolwiek form bezpośredniej lub pośredniej dyskryminacji ze względu na pochodzenie rasowe lub etniczne.

2. Do celów ust. 1:

[…]

b) dyskryminacja pośrednia ma miejsce, gdy pozornie neutralny przepis, kryterium lub praktyka mogą doprowadzić do szczególnie niekorzystnej sytuacji dla osób danego pochodzenia rasowego lub etnicznego w stosunku do innych osób, chyba że taki przepis, kryterium lub praktyka są obiektywnie uzasadnione legalnym celem, a środki mające służyć osiągnięciu tego celu są odpowiednie i konieczne".

6 Artykuł 3 ust. 1 określa zakres jej stosowania w sposób następujący:

„W granicach kompetencji powierzonych Wspólnocie niniejszą dyrektywę stosuje się do wszystkich osób, zarówno sektora publicznego, jak i prywatnego, włącznie z instytucjami publicznymi, w odniesieniu do:

a) warunków dostępu do zatrudnienia, do prowadzenia działalności na własny rachunek oraz uprawiania zawodu, włączając również kryteria selekcji i warunków rekrutacji, niezależnie od rodzaju działalności i na wszystkich szczeblach hierarchii zawodowej, również w odniesieniu do awansu zawodowego;

b) dostępu do wszystkich rodzajów i szczebli poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego, doskonalenia i przekwalifikowania pracowników, łącznie ze zdobywaniem praktycznych doświadczeń;

c) warunków zatrudnienia i pracy, łącznie z warunkami zwalniania i wynagradzania;

d) wstępowania i działania w organizacjach pracowników lub pracodawców lub jakiejkolwiek organizacji, której członkowie wykonują określony zawód, łącznie z korzyściami, jakie dają takie organizacje;

e) ochrony społecznej, łącznie z zabezpieczeniem społecznym i opieką zdrowotną;

f) świadczeń społecznych;

g) edukacji;

h) dostępu do dóbr i usług oraz dostarczania dóbr i usług publicznie dostępnych, włącznie z zakwaterowaniem".

*Uregulowania krajowe*

Konstytucja

7 Artykuł 14 konstytucji litewskiej stanowi, że językiem urzędowym jest język litewski.

Kodeks cywilny

8 Artykuł 2.20 ust. 1 litewskiego kodeksu cywilnego (zwanego dalej „kodeksem cywilnym") stanowi, że „każda osoba ma prawo do nazwiska. Prawo to obejmuje prawo do nazwiska, do imienia lub imion i do pseudonimu".

9 Artykuł 3.31 kodeksu cywilnego stanowi:

„Każdy z małżonków ma prawo do zachowania nazwiska, które nosił do chwili zawarcia małżeństwa, przyjęcia nazwiska małżonka jako wspólnie noszonego nazwiska lub przyjęcia podwójnego nazwiska utworzonego poprzez dodanie nazwiska małżonka do swojego nazwiska".

10 Artykuł 3.281 kodeksu cywilnego przewiduje, że akta stanu cywilnego są sporządzane, aktualizowane, zmieniane, uzupełniane lub poprawiane zgodnie z przepisami regulującymi stan cywilny ogłoszonymi przez ministra sprawiedliwości.

11 Artykuł 3.282 kodeksu cywilnego stanowi, że „wpisy w aktach stanu cywilnego dokonywane są w języku litewskim. Imiona, nazwiska i nazwy miejscowości należy wpisywać zgodnie z regułami języka litewskiego".

Przepisy regulujące akta stanu cywilnego

12 Punkt 11 dekretu nr IR-294 ministra sprawiedliwości z dnia 22 lipca 2008 r. dotyczącego potwierdzenia przepisów regulujących akta stanu cywilnego (Žin. 2008, nr 88-3541) stanowi, że wpisy w aktach stanu cywilnego są sporządzane w języku litewskim.

Przepisy dotyczące dowodów osobistych i paszportów

13 Ustawa nr IX-577 z dnia 6 listopada 2001 r. o dowodach osobistych (Žin. 2001, nr 97-3417), ze zmianami (Žin. 2008, nr 76-3007), i ustawa nr IX-590 z dnia 8 listopada 2001 r. o paszportach (Žin. 2001, nr 99-3524), ze zmianami (Žin. 2008, nr 87-3466), stanowią, że dane zawarte w dowodzie osobistym lub paszporcie należy wpisywać literami litewskimi.

14 Dekret nr I-1031 litewskiej rady najwyższej z dnia 31 stycznia 1991 r. w sprawie zapisu nazwisk i imion w paszportach obywateli Republiki Litewskiej (Žin. 1991, nr 5-132) przewiduje w pkt 1–3:

„1. Zapisu nazwisk i imion w paszporcie obywatela Republiki Litewskiej dokonuje się literami litewskimi zgodnie z wpisami w języku litewskim zawartymi w paszporcie lub jakimkolwiek innym dowodzie tożsamości posiadanym przez zainteresowanego(-ą), na podstawie którego wydawany jest mu paszport.

2. Zapisu nazwisk i imion osób pochodzenia nielitewskiego w paszporcie obywatela Republiki Litewskiej dokonuje się literami litewskimi. Na pisemny wniosek zainteresowanego i zgodnie z ustalonymi zasadami dokonuje się transkrypcji jego imienia i nazwiska:

a) albo fonetycznie i bez stosowania reguł gramatycznych (to znaczy bez końcówek litewskich);

b) albo fonetycznie i z zastosowaniem reguł gramatycznych (to znaczy z dodaniem końcówek litewskich).

3. Imię i nazwisko kogokolwiek, kto posiadał obywatelstwo innego państwa, mogą być zapisywane zgodnie z wpisami zawartymi w paszporcie obywatela wystawionym przez to państwo lub jakimkolwiek innym dokumencie zastępczym".

**Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne**

15 Malgožata Runevič-Vardyn – skarżąca w postępowaniu przed sądem krajowym – urodzona 20 marca 1977 r. w Wilnie, jest obywatelką litewską. Zgodnie z informacjami przedstawionymi przed Trybunałem należy ona do mniejszości polskiej Republiki Litewskiej, ale nie posiada obywatelstwa polskiego.

16 Oświadcza ona, że jej rodzice nadali jej imię polskie „Małgorzata" i nazwisko jej ojca „Runiewicz".

17 Zgodnie z postanowieniem odsyłającym w akcie urodzenia, który wydano jej w dniu 14 czerwca 1977 r., jej imię i nazwisko zostały zarejestrowane w ich formie litewskiej, a mianowicie „Malgožata Runevič". To samo imię i nazwisko figurują w nowym akcie urodzenia wydanym w dniu 9 września 2003 r. przez urząd stanu cywilnego miasta Wilna oraz w paszporcie litewskim wydanym jej przez właściwe władze w dniu 7 sierpnia 2002 r.

18 Z uwag skarżących w postępowaniu przed sądem krajowym wynika, że akt urodzenia z dnia 14 czerwca 1977 r. był sporządzony cyrylicą, natomiast w akcie urodzenia z dnia 9 września 2003 r. użyto alfabetu łacińskiego, a imię i nazwisko skarżącej zapisane jest tam w postaci „Malgožata Runevič".

19 Skarżąca w postępowaniu przed sądem krajowym podnosi również, że w dniu 31 lipca 2006 r. wydany został jej akt urodzenia przez urząd stanu cywilnego miasta Warszawy. W tym polskim akcie jej imię i nazwisko są zapisane zgodnie z regułami pisowni polskiej jako „Małgorzata Runiewicz". Skarżący w postępowaniu przed sądem krajowym twierdzą również, że właściwe władze polskie wystawiły również akt małżeństwa, w którym ich nazwiska i imiona są zapisane zgodnie z regułami pisowni polskiej.

20 Po pewnym okresie pobytu i pracy w Polsce skarżąca w postępowaniu przed sądem krajowym w dniu 7 lipca 2007 r. wyszła za mąż za skarżącego w postępowaniu przed sądem krajowym. Na akcie małżeństwa wydanym przez urząd stanu cywilnego miasta Wilna „Łukasz Paweł Wardyn" jest transkrybowane w formie „Lukasz Pawel Wardyn" – z użyciem alfabetu łacińskiego bez znaku diakrytycznego, podczas gdy nazwisko małżonki ma formę „Malgožata Runevič-Vardyn", co oznacza, iż użyto wyłącznie liter litewskich, wśród których nie figuruje litera „W", w tym także w wypadku nazwiska jej małżonka dodanego do jej własnego nazwiska.

21 Z akt sprawy przedłożonych Trybunałowi wynika, że skarżący w postępowaniu przed sądem krajowym zamieszkują obecnie wspólnie ze swoim synem w Belgii.

22 W dniu 16 sierpnia 2007 r. skarżąca w postępowaniu przed sądem krajowym złożyła do urzędu stanu cywilnego miasta Wilna wniosek o zmianę imienia i nazwiska zawartych w jej akcie urodzenia, to jest „Malgožata Runevič", na „Małgorzata Runiewicz"

oraz o zmianę jej imienia i nazwiska zawartych w jej akcie małżeństwa, to jest „Malgožata Runevič-Vardyn", na „Małgorzata Runiewicz-Wardyn".

23 W odpowiedzi z dnia 19 września 2007 r. urząd stanu cywilnego miasta Wilna poinformował skarżącą w postępowaniu przed sądem krajowym, że zgodnie z obowiązującymi uregulowaniami krajowymi nie ma możliwości zmiany wpisów zawartych we wspomnianych aktach stanu cywilnego.

24 Skarżący w postępowaniu przed sądem krajowym wnieśli skargę do sądu krajowego.

25 Sąd krajowy odnosi się w swoim postanowieniu do różnych argumentów podniesionych przez wspomnianych skarżących w uzasadnieniu omawianej skargi. W odniesieniu do skarżącego stwierdza, że jego zdaniem odmowa zapisania przez władze litewskie w akcie małżeństwa imion skarżącego w formie zachowującej reguły pisowni polskiej stanowi dyskryminację wobec obywatela Unii, który zawarł małżeństwo w innym państwie niż państwo jego pochodzenia. Jeżeli małżeństwo zostałoby zawarte w Polsce, imiona skarżącego zostałyby odnotowane w akcie małżeństwa z użyciem tej samej pisowni co w jego akcie urodzenia. Ponieważ litera „W" oficjalnie nie istnieje w alfabecie litewskim, skarżący przed sądem krajowym zadaje sobie pytanie, dlaczego władze litewskie zachowały oryginalną pisownię jego nazwiska, podczas gdy zmieniona została pisownia jego imion.

26 Sąd krajowy stwierdza również, że urząd stanu cywilnego miasta Wilna i inni zainteresowani sprzeciwili się żądaniu skarżących w postępowaniu przed sądem krajowym zmierzającemu do zobowiązania ich do zmiany wpisów zawartych w aktach stanu cywilnego.

27 Z postanowienia odsyłającego wynika, że w dniu 21 października 1999 r. Trybunał Konstytucyjny wydał postanowienie w sprawie zgodności z konstytucją litewską postanowienia sądu najwyższego z dnia 31 stycznia 1991 r. w sprawie pisowni imion i nazwisk w paszportach obywateli litewskich. Stwierdził, że imię i nazwisko osoby należy wpisywać w paszporcie zgodnie z regułami pisowni języka urzędowego, aby nie doszło do zakwestionowania konstytucyjnego statusu tego języka.

28 Vilniaus miesto 1 apylinkės teismas uznał, że nie jest możliwe udzielenie jasnej odpowiedzi na pytania powstałe w ramach zawisłego przed nim sporu, w szczególności w świetle art. 18 TFUE i 21 TFUE oraz art. 2 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2000/43, postanowił więc zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy w świetle przepisów dyrektywy Rady 2000/43 […] art. 2 ust. 2 lit. b) tej dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że zakazuje on państwom członkowskim pośredniej dyskryminacji osób ze względu na ich pochodzenie etniczne w przypadku, w którym przepisy krajowe przewidują, że imiona i nazwiska mogą być wpisywane w aktach stanu cywilnego z użyciem wyłącznie liter języka państwowego?

2) Czy w świetle przepisów dyrektywy Rady 2000/43 […] art. 2 ust. 2 lit. b) tej dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że zakazuje on państwom członkowskim pośredniej dyskryminacji osób ze względu na ich pochodzenie etniczne w przypadku, w którym przepisy krajowe przewidują, że imiona i nazwiska osób innego pochodzenia lub przynależności państwowej należy wpisywać w aktach stanu cywilnego z użyciem liter łacińskich, bez zastosowania znaków diakrytycznych, ligatur lub innych modyfikacji liter alfabetu łacińskiego, które używane są w innych językach?

3) Czy postanowienia art. [21] ust. 1 [TFUE], ustanawiającego prawo każdego obywatela Unii Europejskiej do swobodnego przemieszczania się i przebywania na terytorium państw członkowskich, i art. [18] akapit pierwszy [TFUE], który zakazuje dyskryminacji ze względu na przynależność państwową, należy interpretować w ten sposób, że zakazują one państwom członkowskim stanowienia w przepisach krajowych, że imiona i nazwiska mogą być wpisywane w aktach stanu cywilnego wyłącznie z użyciem liter języka państwowego?

4) Czy postanowienia art. [21] ust. 1 [TFUE], ustanawiającego prawo każdego obywatela Unii Europejskiej do swobodnego przemieszczania się i przebywania na terytorium państw członkowskich, i art. [18] akapit pierwszy [TFUE], który zakazuje dyskryminacji ze względu na przynależność państwową, należy interpretować w ten sposób, że zakazują one państwom członkowskim stanowienia w przepisach krajowych, że imiona i nazwiska osób innego pochodzenia etnicznego lub przynależności państwowej należy wpisywać w aktach stanu cywilnego z użyciem liter łacińskich, bez zastosowania znaków diakrytycznych, ligatur lub innych modyfikacji liter alfabetu łacińskiego, które są używane w innych językach?".

**W przedmiocie dopuszczalności drugiego i czwartego pytania prejudycjalnego**

29 Na wstępie należy zaznaczyć, że rząd litewski proponuje Trybunałowi odrzucenie drugiego i czwartego pytania prejudycjalnego jako niedopuszczalnych. Zdaniem tego rządu sąd krajowy rozpatruje skargę w przedmiocie dwóch żądań skarżącej w postępowaniu przed sądem krajowym dotyczących jej aktu urodzenia i aktu małżeństwa, a nie skargi skarżącego w postępowaniu przed sądem krajowym dotyczącej jego aktu małżeństwa. W tych okolicznościach pytania dotyczące transkrypcji imion owego skarżącego nie są związane z konkretnym problemem, który ma rozwiązać sąd krajowy. Trybunał powinien zatem odmówić orzeczenia w przedmiocie tych pytań, gdyż

wykładnia prawa Unii, o którą się w ten sposób zwrócono, nie ma żadnego związku z rzeczywistością lub przedmiotem sporu przed sądem krajowym.

30 W tym kontekście należy przypomnieć, że w ramach współpracy między Trybunałem a sądami krajowymi ustanowionej w art. 267 TFUE wyłącznie do sądu krajowego, przed którym zawisł spór i na którym spoczywa odpowiedzialność za wydanie przyszłego wyroku, należy – przy uwzględnieniu okoliczności konkretnej sprawy – zarówno ocena, czy do wydania wyroku jest mu niezbędne uzyskanie orzeczenia prejudycjalnego, jak i ocena znaczenia pytań, które zadaje Trybunałowi. W konsekwencji, jeśli postawione pytania dotyczą wykładni prawa Unii, Trybunał jest co do zasady zobowiązany do wydania orzeczenia (zob. w szczególności wyroki: z dnia 15 grudnia 1995 r. w sprawie C-415/95 Bosman, Rec. s. I-4921, pkt 59; z dnia 12 października 2010 r. w sprawie C-45/09 Rosenbladt, Zb.Orz. s. I-9391, pkt 32).

31 Ponadto zgodnie z orzecznictwem Trybunału art. 267 TFUE ustanawia postępowanie niesporne, które ma charakter incydentalny w stosunku do sporu zawisłego przed sądem krajowym, a strony postępowania przed sądem krajowym mogą być wysłuchane jedynie w ramach prawnych określonych przez ten sąd. W tym kontekście Trybunał stwierdził, że wyrażeniem „strony" art. 23 akapit pierwszy statutu Trybunału Sprawiedliwości obejmuje te podmioty, które mają taki przymiot w sporze zawisłym przed sądem krajowym (zob. w szczególności wyrok z dnia 1 marca 1973 r. w sprawie 62/72 Bollmann, Rec. s. 269, pkt 4; a także postanowienie z dnia 12 września 2007 r. w sprawie C-73/07 Satakunnan Markkinapörssi i Satamedia, Zb.Orz. s. I-7075, pkt 11).

32 Z informacji dostarczonych przez sąd krajowy wynika, że wniesiona doń skarga została sformułowana przez oboje skarżących w postępowaniu przed sądem krajowym, a nie przez samą skarżącą, i że skarżący ci zasugerowali sądowi krajowemu możliwość zadania pytań Trybunałowi. Pytania te dotyczyły zarówno odmowy zmiany nazwiska i imienia skarżącej, jak i zmiany transkrypcji imion skarżącego w formie, w jakiej figurują w aktach stanu cywilnego wydanych im przez właściwe władze litewskie. Pytania prejudycjalne zadane przez ten sąd w ramach wykonywania wyłącznej kompetencji

przyznanej w art. 267 TFUE, jak i rozważania zawarte w postanowieniu odsyłającym dotyczą sytuacji obojga skarżących w postępowaniu przed sądem krajowym.

33 W ramach zadania powierzonego Trybunałowi w art. 267 TFUE uznał on wprawdzie, że nie może orzekać w przedmiocie pytania zadanego przez sąd krajowy, jeżeli okaże się w sposób oczywisty, że wykładnia lub ocena ważności przepisu prawa Unii, o które zwrócił się sąd krajowy, nie mają żadnego związku z rzeczywistością lub przedmiotem zawisłego przed nim sporu (zob. w szczególności wyrok z dnia 26 października 1995 r. w sprawie C-143/94 Furlanis, Rec. s. I-3633, pkt 12).

34 Niemniej biorąc pod uwagę informacje zawarte w postanowieniu odsyłającym, w szczególności zawarte w pkt 26 niniejszego wyroku, oraz przedmiot i zakres sporu określone przez sąd krajowy, nie okazuje się w sposób oczywisty, by wykładnia przepisów prawa Unii, o którą sąd ten się zwrócił, nie miała żadnego związku z rzeczywistością i przedmiotem tego sporu.

35 W konsekwencji pytania drugie i czwarte należy uznać za dopuszczalne.

**W przedmiocie pytań prejudycjalnych**

*W przedmiocie pytań pierwszego i drugiego*

36 W pytaniach pierwszym i drugim, które należy rozpatrzyć łącznie, sąd krajowy zwraca się zasadniczo o ustalenie, czy art. 2 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2000/43 stoi na

przeszkodzie temu, by właściwe władze państwa członkowskiego odmówiły zmiany transkrypcji nazwiska i imienia na podstawie uregulowania krajowego przewidującego, że imiona i nazwiska mogą być zapisywane w aktach stanu cywilnego tego państwa wyłącznie w formie zachowującej reguły pisowni języka urzędowego, w wyniku czego należy dokonywać ich transkrypcji z użyciem wyłącznie liter języka urzędowego, bez znaków diakrytycznych, ligatur lub innych modyfikacji liter alfabetu łacińskiego, które używane są w innych językach.

37 Rządy litewski, czeski, estoński, polski i słowacki oraz Komisja Europejska utrzymują, że przepisy krajowe dotyczące sporządzania aktów stanu cywilnego nie są objęte zakresem stosowania dyrektywy 2000/43, tak jak opisany jest on w jej art. 3 ust. 1. Skarżąca w postępowaniu przed sądem krajowym w żaden sposób nie wykazała, by w dziedzinie objętej materialnym zakresem zastosowania dyrektywy 2000/43 doznała konkretnej niedogodności z powodu przynależności rasowej lub etnicznej.

38 Skarżący w postępowaniu przed sądem krajowym utrzymują natomiast, że zakres zastosowania dyrektywy 2000/43 jest bardzo szeroki i obejmuje wiele dziedzin życia społecznego. Występuje konieczność przedstawienia dokumentu tożsamości i różnych rodzajów dokumentów, poświadczeń lub dyplomów, aby móc skorzystać z pewnych praw przewidzianych w tej dyrektywie, mieć możliwość korzystania z dóbr i usług oraz publicznego świadczenia dóbr i usług objętych art. 3 ust. 1 dyrektywy.

39 Należy przypomnieć najpierw, że dyrektywa 2000/43 zgodnie z jej art. 1 ma na celu wyznaczenie ram walki z dyskryminacją ze względu na pochodzenie rasowe lub etniczne oraz wprowadzenie w życie w państwach członkowskich zasady równego traktowania.

40 Zgodnie z motywem 16 omawianej dyrektywy należy chronić wszystkie osoby fizyczne przed dyskryminacją ze względu na pochodzenie rasowe lub etniczne.

41 Jeżeli chodzi o przedmiotowy zakres stosowania dyrektywy 2000/43, z jej motywu 12 wynika, że w celu zapewnienia rozwoju demokratycznych i tolerancyjnych społeczeństw, umożliwiających uczestnictwo wszystkich osób, bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne, szczególne działanie w dziedzinie dyskryminacji ze względu na pochodzenie rasowe lub etniczne musi wykraczać poza działalność zarobkową oraz niezarobkową i powinno objąć dziedziny takie jak wymienione w art. 3 ust. 1 tej dyrektywy.

42 Ten ostatni przepis przewiduje, że w granicach kompetencji powierzonych Wspólnocie, która stała się Unią Europejską, dyrektywę tę stosuje się do wszystkich osób, zarówno sektora publicznego, jak i prywatnego, włącznie z instytucjami publicznymi, w odniesieniu do dziedzin wymienionych wyczerpująco w tym przepisie i przytoczonych w pkt 6 niniejszego wyroku.

43 W tych okolicznościach należy zaznaczyć, że uwzględniając cel dyrektywy 2000/43 i charakter praw, które ma ona chronić, oraz fakt, iż owa dyrektywa jest jedynie w rozpatrywanej dziedzinie wyrazem zasady równości, która jest jedną z zasad ogólnych prawa Unii, uznaną w art. 21 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, zakres stosowania tej dyrektywy nie może być określany w sposób zawężający.

44 Nie wynika z tego jednak, że uregulowanie krajowe dotyczące zapisu nazwisk i imion w aktach stanu cywilnego należy uznać za objęte zakresem stosowania dyrektywy 2000/43.

45 Chociaż art. 3 ust. 1 lit. h) dyrektywy 2000/43 zawiera odniesienie w sposób ogólny do dostępu do dóbr i usług oraz dostarczania dóbr i usług publicznie dostępnych, nie można uznać, podobnie jak stwierdził rzecznik generalny w pkt 58 opinii, że takie uregulowanie krajowe objęte jest pojęciem „usługi" w rozumieniu wspomnianego przepisu.

46 Należy przypomnieć ponadto, że prace przygotowawcze dotyczące dyrektywy 2000/43, która została przyjęta przez Radę Unii Europejskiej stanowiącą jednomyślnie zgodnie z art. 13 WE, wskazują, że Rada nie chciała uwzględnić propozycji zmiany Parlamentu Europejskiego, zgodnie z którą „wykonywanie funkcji przez jakikolwiek organ lub władzę publiczną, w tym utrzymanie porządku, kontrola imigracji i system sądowy i karny" byłoby włączone do wykazu działalności wymienionych w art. 3 ust. 1 tej dyrektywy i z tego powodu objęte zakresem jej stosowania.

47 W konsekwencji pomimo że – jak wynika z pkt 43 niniejszego wyroku – zakres stosowania dyrektywy 2000/43 tak jak jest on określony w jej art. 3 ust. 1 nie może być interpretowany w sposób zawężający, nie obejmuje on uregulowania krajowego takiego jak to, którego dotyczy postępowanie przed sądem krajowym, dotyczącego zapisu nazwisk i imion w aktach stanu cywilnego.

48 W tych warunkach należy stwierdzić, że uregulowanie krajowe przewidujące, że imiona i nazwiska mogą być zapisywane w aktach stanu cywilnego tego państwa wyłącznie w formie zachowującej reguły pisowni języka urzędowego, dotyczy sytuacji, której nie obejmuje zakres stosowania dyrektywy 2000/43.

*W przedmiocie pytań trzeciego i czwartego*

49 Poprzez te pytania, które należy rozpatrzyć łącznie, sąd krajowy zwraca się zasadniczo o ustalenie, czy art. 18 TFUE i 21 TFUE stoją na przeszkodzie temu, by właściwe władze państwa członkowskiego odmówiły zmiany transkrypcji nazwiska i imienia na podstawie uregulowania krajowego przewidującego, że imiona i nazwiska mogą być zapisywane w aktach stanu cywilnego tego państwa wyłącznie w formie zachowującej reguły pisowni języka urzędowego, w wyniku czego ich transkrypcji należy dokonywać z użyciem wyłącznie liter języka urzędowego, bez znaków diakrytycznych, ligatur lub innych modyfikacji liter alfabetu łacińskiego, które używane są w innych językach.

50 Pytania te dotyczą trzech różnych elementów sprawy przed sądem krajowym:

— żądanie skarżącej w postępowaniu przed sądem krajowym zmierzające do tego, by jej nazwisko panieńskie i imię zostały zapisane w jej akcie urodzenia i akcie małżeństwa w formie zachowującej reguły pisowni polskiej, co implikuje użycie znaków diakrytycznych używanych w tym języku;

— żądania skarżących w postępowaniu przed sądem krajowym zmierzające do tego, by nazwisko skarżącego dodane do nazwiska panieńskiego skarżącej figurujące w akcie małżeństwa zostało zapisane w formie zachowującej reguły pisowni polskiej, i

— żądanie skarżącego w postępowaniu przed sądem krajowym zmierzające do tego, by jego imiona zostały zapisane we wspomnianym akcie w formie zachowującej reguły pisowni polskiej.

*Uwagi wstępne w przedmiocie mających zastosowanie przepisów prawa Unii*

51 Na wstępie należy zbadać, czy wbrew temu, co utrzymują rządy litewski i czeski, sytuacja skarżącej w postępowaniu przed sądem krajowym, jeżeli chodzi o akta stanu cywilnego wydane przez właściwe władze litewskie, które są przedmiotem sporu przed sądem krajowym, jest objęta zakresem stosowania prawa Unii, a w szczególności przepisów traktatu dotyczących obywatelstwa Unii.

52 W odniesieniu do aktu urodzenia rząd litewski podkreśla w szczególności, że chodzi o akt wydany po raz pierwszy w dniu 14 czerwca 1977 r., to znaczy na długo przed przystąpieniem Republiki Litewskiej do Unii. Ponadto chodzi o akt wydany obywatelowi litewskiemu przez właściwe władze tego państwa członkowskiego. Sytuacja skarżącej w postępowaniu przed sądem krajowym, jeżeli chodzi o jej świadectwo urodzenia, stanowi więc sytuację czysto wewnętrzną. W konsekwencji żądanie zmiany tego aktu sformułowane przez skarżącą w postępowaniu przed sądem krajowym nie jest objęte ani ratione temporis, ani ratione materiae zakresem stosowania prawa Unii, a w szczególności przepisów dotyczących obywatelstwa Unii.

53 W odniesieniu do stosowania ratione temporis tych ostatnich przepisów do omawianej sprawy należy zaznaczyć, iż postępowanie przed sądem krajowym nie dotyczy uznania uprawnień wywodzonych z prawa Unii, które miałyby zostać nabyte przed przystąpieniem Republiki Litewskiej i wejściem w życie względem niej postanowień dotyczących obywatelstwa Unii. Sprawa ta dotyczy zarzutu aktualnego traktowania obywatela Unii w sposób dyskryminacyjny lub aktualnego ograniczenia, któremu jest on poddany (zob. podobnie wyrok z dnia 11 lipca 2002 r. w sprawie C-224/98 D'Hoop, Rec. s. I-6191, pkt 24).

54 Skarżąca w postępowaniu przed sądem krajowym nie żąda bowiem zmiany jej aktu urodzenia z mocą wsteczną, lecz by w celu ułatwienia jej swobodnego przemieszczania się jako obywatelki Unii – skarżąca po zawarciu małżeństwa z obywatelem

polskim zamieszkała w Belgii, gdzie urodziła syna, który posiada podwójne obywatelstwo litewskie i polskie – właściwe władze litewskie wydały jej świadectwo urodzenia, w którym jej nazwisko panieńskie i imię będą zapisane w formie zachowującej reguły pisowni polskiej.

55 Trybunał stwierdził już, że postanowienia odnoszące się do obywatelstwa Unii znajdują zastosowanie od momentu ich wejścia w życie. Należy zatem uznać, iż powinny one mieć zastosowanie do obecnych skutków powstałych wcześniej sytuacji (ww. wyrok w sprawie D'Hoop, pkt 25).

56 Wynika z tego, że dyskryminacja lub ograniczenie zarzucane przez skarżącą w postępowaniu przed sądem krajowym, jeżeli chodzi o odmowę zmiany zapisu jej nazwiska panieńskiego i imienia w akcie urodzenia, może być co do zasady oceniania w świetle postanowień art. 18 TFUE i 21 TFUE.

57 Kwestia stosowania ratione temporis postanowień dotyczących obywatelstwa Unii nie powstaje w odniesieniu do żądania zmiany aktu małżeństwa skarżących w postępowaniu przed sądem krajowym wydanego dnia 7 lipca 2007 r.

58 Jeżeli chodzi o to, czy żądanie zmiany aktów urodzenia i małżeństwa skarżącej w postępowaniu przed sądem krajowym odpowiada sytuacji czysto wewnętrznej nieobjętej zakresem zastosowania prawa Unii, gdyż chodzi o akta stanu cywilnego wydane jej przez właściwe władze jej państwa pochodzenia, należy zaznaczyć, że – jak wynika z pkt 54 niniejszego wyroku – skarżąca, która skorzystała z prawa do swobodnego przemieszczania się i przebywania przyznanego jej bezpośrednio w art. 21 TFUE, wnosi o zmianę tych akt w celu ułatwienia jej wykonywania owego prawa. Opiera ona swoje żądanie w szczególności na art. 21 TFUE, wskazując na niedogodności

spowodowane tym, iż przy wykonywaniu praw przyznanych w tych postanowieniach musi posługiwać się aktami stanu cywilnego, w których jej nazwisko i imię nie figurują w ich formie polskiej i nie odzwierciedlają z tego powodu charakteru jej relacji ze skarżącym w postępowaniu przed sądem krajowym ani nawet z jej synem.

59 W tym kontekście należy przypomnieć, że art. 20 TFUE przyznaje każdej osobie posiadającej obywatelstwo państwa członkowskiego status obywatela Unii (zob. w szczególności ww. wyrok w sprawie D'Hoop, pkt 27; wyrok z dnia 8 marca 2011 r. w sprawie C-34/09 Ruiz Zambrano, Zb.Orz. s. I-1177, pkt 40). Skarżąca w postępowaniu przed sądem krajowym, która posiada obywatelstwo państwa członkowskiego, korzysta z tego statusu.

60 Uznając wagę, którą prawo pierwotne przywiązuje do statusu obywatela Unii, Trybunał wielokrotnie zaznaczał, że status ten ma stanowić podstawowy status obywateli państw członkowskich (zob. wyroki: z dnia 17 września 2002 r. w sprawie C-413/99 Baumbast i R, Rec. s. I-7091, pkt 82; z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie C-135/08 Rottmann, Zb.Orz. s. I-1449, pkt 43, 56; a także ww. wyrok w sprawie Ruiz Zambrano, pkt 41).

61 Wspomniany status pozwala tym spośród owych obywateli, którzy znajdują się w takiej samej sytuacji, korzystać z takiego samego traktowania wobec prawa w dziedzinie stosowania ratione materiae traktatu, bez względu na ich przynależność państwową i bez uszczerbku dla wyraźnie przewidzianych wyjątków (zob. w szczególności wyrok z dnia 20 września 2001 r. w sprawie C-184/99 Grzelczyk, Rec. s. I-6193, pkt 31).

62 Do sytuacji objętych zakresem stosowania ratione materiae prawa Unii należą sytuacje związane z korzystaniem z podstawowych swobód zagwarantowanych przez traktat, w szczególności w zakresie swobody przemieszczania się i przebywania na terytorium państw członkowskich przyznanej w art. 21 TFUE (zob. ww. wyroki: w sprawie Grzelczyk, pkt 33; w sprawie D'Hoop, pkt 29).

63 Chociaż na obecnym etapie rozwoju prawa Unii przepisy regulujące zapis nazwiska i imienia w aktach stanu cywilnego należą do kompetencji państw członkowskich, państwa te są jednak zobowiązane do wykonywania omawianej kompetencji zgodnie z prawem Unii, a w szczególności z postanowieniami traktatu dotyczącymi przyznanej każdemu obywatelowi Unii swobody przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich (zob. podobnie wyrok z dnia 2 października 2003 r. w sprawie C-148/02 Garcia Avello, Zb.Orz. s. I-11613, pkt 25, 26; z dnia 14 października 2008 r. w sprawie C-353/06 Grunkin i Paul, Zb.Orz. s. I-7639, pkt 16; z dnia 22 grudnia 2010 r. w sprawie C-208/09 Sayn-Wittgenstein, Zb.Orz. s. I-13693, pkt 38, 39).

64 W sprawie przed sądem krajowym jest bezsporne, że oboje skarżący jako obywatele Unii skorzystali ze swojej swobody przemieszczania się i pobytu w państwach członkowskich innych niż ich państwa pochodzenia.

65 Ponieważ art. 21 TFUE obejmuje nie tylko prawo do swobodnego przemieszczania się i przebywania na terytorium państw członkowskich, lecz również – jak wynika z pkt 61 i 62 niniejszego wyroku i jak zaznaczyła Komisja w swoich uwagach – zakaz wszelkiej dyskryminacji ze względu na przynależność państwową, należy zbadać w świetle tego postanowienia odmowę zmiany przez władze państwa członkowskiego akt stanu cywilnego w okolicznościach takich jak w sprawie przed sądem krajowym.

*W przedmiocie istnienia ograniczenia swobodnego przemieszczania się*

66 Tytułem wstępu należy zauważyć, że imię nazwisko osoby jest jednym z elementów składowych jej tożsamości i życia prywatnego, które podlegają ochronie na podstawie art. 7 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 8 europejskiej Konwencji

o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. Chociaż art. 8 konwencji nie mówi o tym wyraźnie, imię i nazwisko odnoszą się jednak do życia prywatnego i rodzinnego osoby, będąc środkiem identyfikacji osobowej i związania z rodziną (zob. w szczególności ww. wyrok w sprawie Sayn-Wittgenstein, pkt 52 i przytoczone tam orzecznictwo).

67 Ponieważ obywatel Unii powinien we wszystkich państwach członkowskich mieć zapewnione takie samo traktowanie wobec prawa jak obywatele tych państw znajdujący się w takiej samej sytuacji, niezgodne z prawem do swobodnego przemieszczania się byłoby traktowanie tego obywatela w państwie, którego jest obywatelem, w sposób mniej korzystny niż traktowanie, które przysługiwałoby mu, gdyby nie skorzystał z wprowadzonych traktatem ułatwień w zakresie przemieszczania się (ww. wyrok w sprawie D'Hoop, pkt 30).

68 Trybunał stwierdził już bowiem, że uregulowanie krajowe, które stawia w gorszej sytuacji niektórych obywateli danego kraju z tego tylko powodu, że skorzystali oni ze swobody przemieszczania się i pobytu w innym państwie członkowskim, stanowi ograniczenie swobód przyznanych w art. 21 ust. 1 TFUE każdemu obywatelowi Unii (zob. w szczególności ww. wyroki: w sprawie Grunkin i Paul, pkt 21; w sprawie Sayn-Wittgenstein, pkt 53).

69 Jeżeli chodzi w pierwszej kolejności o żądanie skarżącej w postępowaniu przed sądem krajowym zmiany jej imienia i nazwiska panieńskiego w aktach urodzenia i małżeństwa wydanych przez urząd stanu cywilnego miasta Wilna, należy stwierdzić, że kiedy obywatel Unii przemieszcza się do innego państwa członkowskiego i następnie zawiera związek małżeński w tym państwie, fakt, iż nazwisko tego obywatela noszone przed zawarciem małżeństwa i jego imię mogą być zmienione i zapisane w aktach stanu cywilnego jego państwa pochodzenia wyłącznie literami języka tego państwa członkowskiego, nie może stanowić traktowania mniej korzystnego niż to, które przysługiwało mu przed skorzystaniem z wprowadzonych traktatem ułatwień w zakresie swobodnego przemieszczania się osób.

70 Brak takiego prawa nie może więc zniechęcić obywatela Unii do wykonywania praw do przemieszczania się przyznanych w art. 21 TFUE i nie stanowi ograniczenia w tym zakresie. W istocie we wszystkich wydanych skarżącej w postępowaniu przed sądem krajowym przez właściwe władze litewskie dokumentach, które są przedmiotem sporu przed tym sądem, imię i nazwisko panieńskie zarejestrowane przy urodzeniu są zapisywane w sposób jednolity, wobec czego nie występuje ograniczenie w wykonywaniu tych praw.

71 Wynika z tego, że art. 21 TFUE nie stoi na przeszkodzie temu, by właściwe władze państwa członkowskiego odmówiły na podstawie uregulowania krajowego przewidującego, że imiona i nazwiska mogą być zapisywane w aktach stanu cywilnego tego państwa wyłącznie w formie zachowującej reguły pisowni języka urzędowego, zmiany nazwiska jednego ze swoich obywateli noszonego przed zawarciem przez niego małżeństwa i jego imienia, jeżeli przy urodzeniu zostały one zarejestrowane zgodnie z tym uregulowaniem.

72 Jeżeli chodzi w drugiej kolejności o kierowane przez skarżących w postępowaniu przed sądem krajowym żądania zmiany dotyczące dodania w akcie małżeństwa nazwiska małżonka do nazwiska panieńskiego skarżącej, należy przypomnieć, że tego dodania dokonano na wyraźne żądanie skarżących zgodnie z obowiązującym uregulowaniem litewskim.

73 Wiele czynności życia codziennego zarówno w dziedzinie publicznej, jak i prywatnej wymaga przedstawienia dowodu własnej tożsamości, a ponadto w wypadku rodziny – dowodu związków rodzinnych istniejących między różnymi jej członkami. Para obywateli Unii taka jak w postępowaniu przed sądem krajowym, mieszkająca i pracująca w państwie członkowskim innym niż ich państwa pochodzenia, powinna być w stanie wykazać istniejący między nimi związek zgodnie z przepisami dyrektywy 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich, zmieniającej rozporządzenie (EWG) nr 1612/68

i uchylającej dyrektywy 64/221/EWG, 68/360/EWG, 72/194/EWG, 73/148/EWG, 75/34/EWG, 75/35/EWG, 90/364/EWG, 90/365/EWG i 93/96/EWG (Dz.U. L 158, s. 77, i sprostowania: Dz.U. 2004, L 229, s. 35; Dz.U. 2004, L 197, s. 34; a także Dz.U. 2007, L 204, s. 28).

74 Różne sposoby zapisu ortograficznego imienia i nazwiska panieńskiego skarżącej w postępowaniu przed sądem krajowym w aktach stanu cywilnego wydanych przez władze litewskie i polskie wynikają ze świadomego wyboru z jej strony i nie stanowią jako takie ograniczenia jej prawa swobodnego przemieszczania się i pobytu. Niemniej nie można wykluczyć, że okoliczność, iż w akcie małżeństwa nazwisko jej małżonka jest dodane do jej nazwiska panieńskiego w formie, która nie odpowiada jego nazwisku, tak jak jest ono zarejestrowane w państwie członkowskim jego pochodzenia ani ponadto tak jak jest ono zapisane w tym samym akcie małżeństwa w przypadku skarżącego w postępowaniu przed sądem krajowym, może powodować niedogodności dla zainteresowanych.

75 Niedogodności takie mogłyby mianowicie wynikać z różnicy w zapisie tego samego nazwiska w przypadku dwóch osób tej samej pary małżeńskiej (zob. podobnie ww. wyroki: w sprawie Garcia Avello, pkt 36; w sprawie Sayn-Wittgenstein, pkt 55, 66).

76 Jednakże zgodnie z orzecznictwem Trybunału, aby stanowić ograniczenie swobód przyznanych w art. 21 TFUE, odmowa zmiany wspólnego nazwiska skarżących w postępowaniu przed sądem krajowym na podstawie rozpatrywanego uregulowania krajowego musi mieć charakter powodujący dla zainteresowanych „poważne niedogodności" na płaszczyźnie administracyjnej, zawodowej i prywatnej (zob. podobnie ww. wyroki: w sprawie Garcia Avello, pkt 36; w sprawie Grunkin i Paul, pkt 23–28; w sprawie Sayn-Wittgenstein, pkt 67, 69, 70).

77 Do sądu krajowego należy zatem ustalenie, czy istnieje konkretne ryzyko dla rodziny takiej jak rodzina skarżących w postępowaniu przed sądem krajowym z powodu odmowy przez właściwe władze zmiany w pisowni nazwiska jednego z członków tej rodziny litery „V" na „W", że będzie ona zmuszona do rozwiania wątpliwości co do ich tożsamości oraz autentyczności przedstawianych przez nich dokumentów. Jeżeli w okolicznościach sprawy przed sądem krajowym wspomniana odmowa powoduje możliwość zakwestionowania prawdziwości informacji zawartych w tych dokumentach i podania w wątpliwość tożsamości tej rodziny i relacji istniejącej między jej członkami, mogłoby to mieć poważne konsekwencje w odniesieniu między innymi do wykonywania prawa pobytu przyznanego bezpośrednio w art. 21 TFUE (zob. również podobnie ww. wyroki: w sprawie Garcia Avello, pkt 36; w sprawie Sayn-Wittgenstein, pkt 55, 66–70).

78 W konsekwencji do sądu krajowego należy ustalenie, czy odmowa zmiany przez właściwe władze państwa członkowskiego na podstawie uregulowania krajowego aktu małżeństwa pary obywateli Unii w taki sposób, by wspólne nazwisko obojga małżonków było zapisywane z jednej strony w sposób jednolity, a z drugiej strony w postaci wiernej regułom pisowni państwa członkowskiego pochodzenia małżonka, którego nazwisko jest przedmiotem sprawy, może powodować dla zainteresowanych poważne niedogodności na płaszczyźnie administracyjnej, zawodowej i prywatnej. Jeżeli tak się dzieje, oznacza to ograniczenie swobód przyznanych w art. 21 TFUE każdemu obywatelowi Unii.

79 Jeżeli chodzi w trzeciej kolejności o kierowane przez skarżącego w postępowaniu przed sądem krajowym żądanie zmierzające do tego, aby jego imiona były zapisane w akcie małżeństwa wydanym przez urząd stanu cywilnego miasta Wilna w postaci zachowującej reguły pisowni polskiej, a mianowicie „Łukasz Paweł", należy przypomnieć, że imiona te zostały transkrybowane w tym akcie małżeństwa w postaci „Lukasz Pawel". Różnica między wspomnianymi zapisami polega na pominięciu znaków diakrytycznych nieużywanych w języku litewskim.

80 W tym kontekście skarżący w postępowaniu przed sądem krajowym i rząd polski podnoszą, że każda zmiana przez władze państwa członkowskiego oryginalnej ortografii imienia lub nazwiska figurującego w aktach stanu cywilnego wydanych przez władze państwa członkowskiego, z którego dana osoba pochodzi, może mieć negatywne konsekwencje, niezależnie od tego, czy zmiana polega na nowym zapisie tego imienia lub nazwiska, czy też wynika ona jedynie z usunięcia z nich znaków diakrytycznych. Mogłoby to bowiem wpływać na wymowę imienia lub nazwiska, a usunięcie znaku diakrytycznego mogłoby również tworzyć w pewnych przypadkach inne imię lub nazwisko.

81 Jednakże, jak zaznaczył rzecznik generalny w pkt 96 opinii, znaki diakrytyczne są często pomijane w licznych czynnościach życia codziennego z powodów technicznych, związanych w szczególności z obiektywnymi trudnościami właściwymi pewnym systemom informatycznym. Ponadto osoba, która nie włada językiem obcym, często nie rozumie znaczenia znaków diakrytycznych, a nawet ich nie dostrzega. Jest więc mało prawdopodobne, by samo pominięcie takich znaków mogło powodować dla danej osoby rzeczywiste i poważne niedogodności w rozumieniu orzecznictwa przywołanego w pkt 76 niniejszego wyroku, które prowadziłyby do powstania wątpliwości zarówno co do tożsamości, jak i autentyczności dokumentów przedstawionych przez nią lub prawdziwości zawartych w nich danych.

82 Wynika z tego, że w sytuacji takiej jak ta, której dotyczy postępowanie przed sądem krajowym, nie stanowi ograniczenia swobód przyznanych w art. 21 TFUE każdemu obywatelowi Unii odmowa dokonania przez właściwe władze państwa członkowskiego, na podstawie mającego zastosowanie uregulowania krajowego, zmiany aktu małżeństwa obywatela Unii pochodzącego z innego państwa członkowskiego w taki sposób, by imiona tego obywatela były zapisane w tym akcie ze znakami diakrytycznymi, tak jak zostały one zapisane w aktach stanu cywilnego wydanych przez jego państwo członkowskie pochodzenia, i w formie zachowującej reguły pisowni języka urzędowego tego ostatniego państwa.

*W przedmiocie istnienia uzasadnienia dla ograniczenia swobody przemieszczania się i pobytu obywateli Unii*

83 W wypadku gdyby sąd krajowy stwierdził, że odmowa zmiany wspólnego nazwiska skarżących w postępowaniu przed sądem krajowym stanowi ograniczenie w rozumieniu art. 21 TFUE, należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem ograniczenie w swobodnym przepływie osób może być uzasadnione jedynie wtedy, gdy jest oparte na obiektywnych względach i proporcjonalne do uzasadnionego celu realizowanego przez prawo krajowe (zob. w szczególności ww. wyroki: w sprawie Grunkin i Paul, pkt 29; w sprawie Sayn-Wittgenstein, pkt 81).

84 Zdaniem kilku rządów, które przedstawiły uwagi przed Trybunałem, zasadne jest, by państwo członkowskie czuwało nad ochroną języka urzędowego w celu zachowania jedności narodowej i spójności społecznej. Rząd litewski podkreśla w szczególności, że język litewski stanowi wartość konstytucyjną, która chroni tożsamość narodową, przyczynia się do integracji obywateli, zapewnia wyrażenie suwerenności narodowej, niepodzielność państwa oraz prawidłowe funkcjonowanie służb państwowych i samorządowych.

85 W tym kontekście należy przypomnieć, że przepisy prawa Unii nie stoją na przeszkodzie przyjęciu polityki, która ma na celu ochronę i promocję języka państwa członkowskiego, który jest jednocześnie językiem państwowym i pierwszym językiem urzędowym (zob. wyrok z dnia 28 listopada 1989 r. w sprawie C-379/87 Groener, Rec. s. 3967, pkt 19).

86 Zgodnie z art. 3 ust. 3 akapit czwarty TUE oraz art. 22 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej Unia szanuje bowiem różnorodność kulturową i językową. Zgodnie z art. 4 ust. 2 TUE Unia szanuje tożsamość narodową jej państw członkowskich, do której należy również ochrona języka urzędowego.

87 Wynika z tego, że realizowany przez uregulowanie krajowe takie jak to, którego dotyczy postępowanie przed sądem krajowym, cel ochrony języka urzędowego poprzez wprowadzenie wymogu stosowania reguł pisowni przewidzianych w owym języku stanowi co do zasady uzasadniony cel, który może usprawiedliwiać ograniczenia praw do swobodnego przemieszczania się i przebywania przewidzianych w art. 21 TFUE i może być uwzględniony przy wyważaniu między uzasadnionymi interesami a tymi prawami przyznanymi w prawie Unii.

88 Przepisy ograniczające swobodę podstawową, taką jak przewidziana w art. 21 TFUE, mogą być uzasadnione obiektywnymi względami jedynie wtedy, gdy są niezbędne dla ochrony interesów, które przepisy te mają zapewnić, i gdy cele te nie mogą zostać osiągnięte mniej restrykcyjnymi środkami (zob. ww. wyrok w sprawie Sayn-Wittgenstein, pkt 90 i przytoczone tam orzecznictwo).

89 Jak wynika z pkt 66 niniejszego wyroku, nazwisko osoby jest jednym z elementów składowych jej tożsamości i życia prywatnego, które podlegają ochronie na podstawie art. 7 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 8 europejskiej Konwencji praw człowieka i podstawowych wolności.

90 Ponadto w ramach prawa Unii uznano znaczenie zapewnienia ochrony życia rodzinnego obywateli Unii w celu wyeliminowania przeszkód w korzystaniu z podstawowych swobód zagwarantowanych w traktacie (zob. wyrok z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawach połączonych C-482/01 i C-493/01 Orfanopoulos i Oliveri, Rec. s. I-5257, pkt 98).

91 Jeżeli zostanie wykazane, że odmowa zmiany wspólnego nazwiska pary obywateli Unii, których dotyczy postępowanie przed sądem krajowym, powoduje poważne niedogodności na płaszczyźnie administracyjnej, zawodowej i prywatnej dla nich i dla ich rodziny, do sądu krajowego należeć będzie ustalenie, czy odmowa taka szanuje

słuszną równowagę występujących tu interesów, a mianowicie z jednej strony prawo skarżących w postępowaniu przed sądem krajowym do poszanowania ich życia prywatnego i rodzinnego, a z drugiej strony uzasadnioną ochronę przez dane państwo członkowskie jego języka urzędowego i jego tradycji.

92 Jeżeli chodzi o przekształcenie w akcie małżeństwa polskiego nazwiska „Wardyn" na „Vardyn", nieproporcjonalny charakter odmowy uwzględnienia przez urząd stanu cywilnego miasta Wilna wniosków zmiany złożonych w tym kontekście przez skarżących w postępowaniu przed sądem krajowym mógłby ewentualnie wynikać z faktu, że urząd ten w tym samym akcie zapisał to nazwisko w odniesieniu do skarżącego z zachowaniem odpowiednich reguł pisowni polskiej.

93 Należy stwierdzić ponadto, że zgodnie z informacjami dostarczonymi Trybunałowi nazwiska obywateli innych państw członkowskich mogą być zapisywane na Litwie z użyciem liter alfabetu łacińskiego, które nie występują w alfabecie litewskim. Okoliczność, iż w akcie małżeństwa nazwisko skarżącego w postępowaniu przed sądem krajowym rozpoczyna się literą „W", która nie występuje w alfabecie litewskim, stanowi zresztą tego dowód.

94 Wobec powyższego na pytania trzecie i czwarte należy odpowiedzieć, że art. 21 TFUE należy interpretować w ten sposób, że:

— nie stoi na przeszkodzie temu, by właściwe władze państwa członkowskiego odmówiły na podstawie uregulowania krajowego przewidującego, że nazwisko i imiona mogą być zapisywane w aktach stanu cywilnego tego państwa wyłącznie w formie zachowującej reguły pisowni języka urzędowego, zmiany w akcie urodzenia i akcie małżeństwa jednego ze swoich obywateli jego nazwiska i imienia zgodnie z regułami pisowni innego państwa członkowskiego;

— nie stoi na przeszkodzie temu, by właściwe władze państwa członkowskiego odmówiły, w okolicznościach takich jak w sprawie przed sądem krajowym i na podstawie tego samego uregulowania, zmiany wspólnego nazwiska pary małżeńskiej obywateli Unii, tak jak figuruje ono w aktach stanu cywilnego wydanych przez państwo członkowskie, z którego pochodzi jeden z tych obywateli, w formie zachowującej reguły pisowni tego ostatniego państwa, pod warunkiem że odmowa ta nie spowoduje dla wspomnianych obywateli Unii poważnych niedogodności na płaszczyźnie administracyjnej, zawodowej i prywatnej, o czym powinien rozstrzygnąć sąd krajowy. Jeżeli okaże się, iż ma to miejsce, sąd ten powinien również zbadać, czy odmowa zmiany jest niezbędna dla ochrony interesów, które uregulowanie krajowe ma zapewnić, i czy jest proporcjonalna do zamierzonego uzasadnionego celu;

— nie stoi na przeszkodzie temu, by właściwe władze państwa członkowskiego odmówiły, w okolicznościach takich jak w sprawie przed sądem krajowym i na podstawie tego samego uregulowania, zmiany aktu małżeństwa obywatela Unii pochodzącego z innego państwa członkowskiego w taki sposób, by imiona tego obywatela zostały zapisane w tym akcie ze znakami diakrytycznymi, tak jak zostały one zapisane w aktach stanu cywilnego wydanych przez państwo członkowskie jego pochodzenia, i w formie zachowującej reguły pisowni języka urzędowego tego ostatniego państwa.

**W przedmiocie kosztów**

95 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (druga izba) orzeka, co następuje:

1) **Uregulowanie krajowe przewidujące, że imiona i nazwiska mogą być zapisywane w aktach stanu cywilnego tego państwa wyłącznie w formie zachowującej reguły pisowni języka urzędowego, dotyczy sytuacji, której nie obejmuje zakres stosowania dyrektywy Rady 2000/43/WE z dnia 29 czerwca 2000 r. wprowadzającej w życie zasadę równego traktowania osób bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne.**

2) **Artykuł 21 TFUE należy interpretować w ten sposób, że:**

— **nie stoi na przeszkodzie temu, by właściwe władze państwa członkowskiego odmówiły na podstawie uregulowania krajowego przewidującego, że nazwisko i imiona mogą być zapisywane w aktach stanu cywilnego tego państwa wyłącznie w formie zachowującej reguły pisowni języka urzędowego, zmiany w akcie urodzenia i akcie małżeństwa jednego ze swoich obywateli jego nazwiska i imienia zgodnie z regułami pisowni innego państwa członkowskiego;**

— **nie stoi na przeszkodzie temu, by właściwe władze państwa członkowskiego odmówiły, w okolicznościach takich jak w sprawie przed sądem krajowym i na podstawie tego samego uregulowania, zmiany wspólnego nazwiska pary małżeńskiej obywateli Unii, tak jak figuruje ono w aktach stanu cywilnego wydanych przez państwo członkowskie, z którego pochodzi jeden z tych obywateli, w formie zachowującej reguły pisowni tego ostatniego państwa, pod warunkiem że odmowa ta nie spowoduje dla wspomnianych obywateli Unii poważnych niedogodności na płaszczyźnie administracyjnej, zawodowej i prywatnej, o czym powinien rozstrzygnąć sąd krajowy. Jeżeli okaże się, iż ma to miejsce, sąd ten powinien**

**również zbadać, czy odmowa zmiany jest niezbędna dla ochrony interesów, które uregulowanie krajowe ma zapewnić, i czy jest proporcjonalna do zamierzonego uzasadnionego celu;**

— **nie stoi na przeszkodzie temu, by właściwe władze państwa członkowskiego odmówiły, w okolicznościach takich jak w sprawie przed sądem krajowym i na podstawie tego samego uregulowania, zmiany aktu małżeństwa obywatela Unii pochodzącego z innego państwa członkowskiego w taki sposób, by imiona tego obywatela zostały zapisane w tym akcie ze znakami diakrytycznymi, tak jak zostały one zapisane w aktach stanu cywilnego wydanych przez państwo członkowskie jego pochodzenia, i w formie zachowującej reguły pisowni języka urzędowego tego ostatniego państwa.**

Podpisy